

విద్యక్రీడచరణార విందాభోగ్యము.

శ్రీమంగదుత్తి బుచ్చయాభ్యుపద్ధుయోగీశ్వరవిద్యక్రీడచరణార

విందాభోగ్యము.

౧. క॥ శ్రీలక్ష్మీకునినామది. చాలన్నతియించిగారి శంకర వినతుల్.
- దేలిందిభారతీకుని. మాలిమిగనునటులగొల్తు మనసార నిటక॥
౨. క॥ విఘ్నములసర్వరాజై. విఘ్నాటవులందహింపవైశ్వానరుడై.
- విఘ్నములపారదోరెడి. విఘ్నేశ్వరుగొల్తుకావ్య వితరణకొరకుక॥
౩. గీ॥ అవనియాధారపంచకావ్యాయలనెన్ని. వినయమొప్పగజేత్తలవినుతిజేసి.
- ఘనులగొనియాడినైవత గణమునెన్ని. పండితులకొగ్గిసాధులబ్రస్తుతించి॥
౪. తే॥ అరయశ్రీవేమనార్యునియభినుతించి. బుచ్చయార్యునిమదిలోనపూజచేసి.
- వారిశిష్యులపశిష్యులనభినుతించి. గురునకునుమొక్కిసుకవులగోరితలచి॥
౫. ఆ॥ నీతిశతకముదృష్టాంతనీతివెలయ. నమరరచియించిజానకీనాథుపేర.
- నంకితంబిడియర్పించినానుదీని. దర్పణమురీతిదృష్టంబుదగులరామ॥
౬. తే॥ తప్పలనుచునెంచితగ్గియుండగరాదు. యొప్పలనుచునెంచియురకరాదు.
- దారిసేరుగడచిదీరజేరచేరులు. రామరామసార్వభౌమరామ॥
౭. ఆ॥ మనసుకుదురజేసి మార్గంబుదృఢపడ. చెప్పినంతవినియుగొప్పజేసి.
- తప్పలున్నవైచియొప్పుగావించుటలు. సాధుజనులధర్మసరణిరామ॥

ద్రుష్టాంతనీతిపద్యములు.

౮. తే॥ విద్యయనగవ్రాయవిద్యగావలయుండు. విద్యయనగచదువవిద్యగాదు.
- విద్యయనగజన్మవివరంబులెరుగుటె. రామరామసార్వభౌమరామ॥
౯. తే॥ పెద్దలయినవారిబుద్ధియోగ్యతలను. పెద్దదయినవారుపెద్దలగును.
- బుద్ధిగుడ్డులులేక భుజయింపపెద్దలే. రామరామసార్వభౌమరామ॥
౧౦. తే॥ జ్ఞానుయనుటన్నయయ్యెదిదుస్తరము. కాదుకాదటన్నకాకతోను.
- మంచియునుమానమగుమరిచెడుగుతేధ్యమగు. రామరామసార్వ॥

ద్రుష్టాంత సేతి పద్యములు

౧౧. తే॥ గజములీనుచుండుకడుకమునకొకటి. పందియాను నేటపడి పదాంకు
జాలిబలములున్న జనుకీర్తులుండునా॥ రామరామసార్వ॥
౧౨. తే॥ అంచయుండియుండియుండ మొక్కటిబెట్టు కుక్కుటములు నేయుగుట్టు
కడుపుపండిన లెస్సగలకీర్తిపండునా॥ రామరామసార్వ॥ (హుగ)
౧౩. తే॥ నరుడుపోరున చెడునునాచు చెచెడునీరు॥ వనిత చెడునునాన హనిచేత॥
సాధుచెచెడు నెంతసంపన్నులయినను॥ రామరామసార్వ॥
౧౪. గీ॥ చ్చావునుద్దేశించిసాధునేపొరనగు॥ జడుడుమృత్యునోటచేరియుండి॥
జ్వాలజాట్టిరుగుశలభముందినరీతి॥ ఉనలిచెడ డెనీచ ఖలుడురామ॥
౧౫. గీ॥ ఖలుడుజ్ఞానినిపోలికపటాత్ముడయ్యుండు॥ జ్ఞానివికటవృత్తిగాచెరించు॥
జ్ఞానిఖలులన్నిముగనిచెరించునుసాధు॥ సాధునెరుగు దైవసముదురామ॥
౧౬. తే॥ తెలసినట్టివారు తెలుపరితరులకలమి॥ తెలిశి తెలయనివారు లెల్పుచుండు॥
నిజమెరింగినతనకునితరమెప్పెలనో॥ రామరామసార్వభౌమరామ॥
౧౭. తే॥ సాధుకెవ్వడుతాపసంగ్రహంబెరాదు॥ వచ్చెనేనిదానికడ్డిరేదు॥
జ్వాలబాడబమునుచేరు సేమానవులు॥ రామరామసార్వ॥
౧౮. క॥ సాధగనయోగసిద్ధుడు॥ సాధుసదానందమత్తుసర్వజ్ఞుడిలక॥
సాధననమాయకుండగు॥ సాధునుగమనింపయెరులసాధ్యమేరామ॥
౧౯. క॥ సాధరుగున్మిన్న సాధుల॥ సాధులనీవెరిగి వెంటఁజేమచుందువీక॥
సాధాసాధ్యములనియె॥ వాదికిదిగిలింఁజింపువాడవురామ॥
౨౦. తే॥ సాధుకిచ్చినయీవిసంపదలొగడించు॥ యోగికిచ్చినయీవిభోగమిచ్చు॥
నీచుకిచ్చినయీవినిర్భాగ్యమైనరెంచు॥ రామరామసార్వభౌమరామ॥
౨౧. తే॥ పద్మపద్మసవారికర్పింపనిష్పలము॥ యివ్వుమనినవారికిడుటసమము॥
అడుగనట్టివారికర్పింపనుఫలమగు॥ రామరామసార్వ॥
౨౨. గీ॥ మారమున్న వాని ద్రుష్టింపయోచించు॥ యెద్దనున్న దానియరుగలేక॥
యెటనుండినరులుయెనుక ముందరచూచు॥ కాలుక్రిందిగుంటగను నెరామ॥
౨౩. తే॥ ఘనులుచేయుపమలగఁబుడోర్వక॥ క్రూరులందుకీర్తుటనెరవు॥
అట్టికట్టిఁజున్నవారెంతసంపన్నులు॥ రామరామసార్వ భౌమరామ॥
౨౪. గీ॥ అందమయినపాపిరుడనిగూపయగజారి॥ యందియందరానియధికము॥
పండుతెరిగిపోలగుగ ఖలులముఖులను॥ నమ్రుదాజగతియొండురామ॥

౨౫. గీ॥ అకలైవవారికన్నంబుయిడలేక॥ గోవుశిష్యునంతగాపృచూపి॥
మాయచేసిపంపిపరిదాతలనిపించు॥ కుటిలదాతకట్టిగుణమురాము॥
౨౬. గీ॥ వివేచివారికెల్లవిశదమైవర్తించు॥ కన్నవారికెరుకగాంచునుము॥
విననికననివారికివిద్విధంబెరుగింప॥ యెలుగుకగ్నిచూపునట్లురాము॥
౨౭. తే॥ అడగి తెలుసుకొనుటయవనిలోధర్మంబు॥ చూచి తెలుసుకొనుటమాటిజగతి
తనకదాడలియనగుతత్వగోచరుడిలను॥ రామరామసార్వభౌమరాము॥
౨౮. క॥ చెడుఘనులనడుసుగట్టుల॥ పెవతిగినపోతులెదుటపెద్దలయెదుటక॥
బడుగయిననరుడునిలచిన॥ చెడుదలకగుగాక మేలుచెందడురాము॥
౨౯. తే॥ ఎదుటదెలియువాడుపేల్పుదాననబరగు॥ తన్ను తెలియువాడుదాతయగున్ను
కాలమెరిగినవాడుఘనయోగనిపుణుడగు॥ రామరామసార్వ॥
౩౦. తే॥ పెట్టునిల్వయంతంతపేవకైననుధరణి॥ కోట్లునిల్పుమరియుకొంతవరకు॥
మాటనిల్పునుయుగముమరినాతెప్పకను॥ రామరామసార్వ॥
౩౧. తే॥ కలసి తెలియరాదుకైలాసపతికయిన॥ తెలసికలియరాదుదేముడైన॥
కలసి తెలసినపిదపగర్భమలినంబగును॥ రామరామసార్వ॥
౩౨. తే॥ వగవరాదుయిచ్చివైవభంబయినను॥ తగులరాదుతావుతరచిగనక॥
నగవరాదుసభలనధికారులెదుటను॥ రామరామసార్వ॥
౩౩. తే॥ పట్టివిడువరాదుబ్రహ్మదులెదురించ॥ విడచిపట్టరాదువీరుడైన॥
పట్టికట్టిగొట్టియదుటనిల్వగనగునె॥ రామరామసార్వ॥
౩౪. క॥ తలబరుపుచెట్టువాయువు॥ వలనకా ధరణిల్లరీతివసుధాస్తలిలో॥
తలపోగరుదుర్మదాంధులు॥ నిలగూలుమసాధువలన నిష్ఠాముగరాము॥
౩౫. తే॥ ఘనులఘనులమెచ్చుఘనచర్యలనుజూచి॥ ఖలుమఖలునిమెచ్చుఘనునిగనక॥
భరములేవులమెచ్చుఘనసభలుమెచ్చనా॥ రామరామసార్వ॥
౩౬. తే॥ ఘనులజేరిఖలుడుకడుకాచుకొనియుంట॥ తానుబ్రతుకుదలకెడలపగాను
కప్పకాలుకొరకు కాకంబుగాయదా॥ రామరామసార్వ॥
౩౭. తే॥ అనంతభూమిసావరించినలేక॥ గాసికెందివీదపజ్ఞానిగాగ॥
నీటిహేలునకొంగ నిలచికదితాడునా॥ రామరామసార్వ॥
౩౮. తే॥ ఘనులయొద్దమచేరిఖలుడుత్తార్తినిక్కి॥ యితరఘనులసొంపనిశ్చయించు॥
గాలునెక్కిదప్పగగనమొనకమరునా॥ రామరామసార్వ॥

ద్రుష్టాంతవివరములు

౩౯. గీ॥ పేరు లేనివారి పేర్ల లగము చేర్చి, గొప్ప తేనీనల్గుణము జూచి,
వగచి మాన్పగ తనకు వశ్యమాధరలాన, ముందు దెలియరాని మొలకలు రామా॥
౪౦. గీ॥ అట్టకట్టపడియు నాత్తించిధవమెల్ల, తినక వేదలకును తిరిపమిడక॥
వడ్డికిచ్చుచు చీమవలె కూడ జెట్టువా, డధమజనులకధముడండ్రరామ
౪౧. తే॥ త్రేతమెరిగి యిత్తుజగతిలో నుంచవలె, సాత్రమెరిగి యివిబతుపవలయు॥
సూత్రమెరిగి పమలసోధింపవలయును, రామరామసార్వ॥
౪౨. తే॥ జ్ఞానిమంచిగుణము పూని మాన్పగదలచి, బాధజేతురవని పాపులగుచు॥
కమతమణిగుటెగాక కరిగినకముచేడునె, రామరామసార్వ॥
౪౩. తే॥ నీచదళచెఱుసులు నిరువొదవితానొక్క, నీచసభల కొడిగి నిలచుటెల్ల॥
గలియరాడది మాయగనుట కోయక్కరకో, రామరామసార్వ॥
౪౪. గీ॥ ఘనుల నెపుడు చెరుపగా ఫిలుండునుకోరు, కోరరటుల ఘనులుకోరనేని॥
అగ్నిలో నవైచునామ తిరితియై, భస్మిగా డెఱులుడు బరగరామ॥
౪౫. తే॥ ఖలుడు గొప్పపనులక్రమమెరుంగకజేయు, ఘనులు చేయరట్లుక్రమము లేక
కుక్కునడచినరీతి కుంజరమునడుచునా, రామరామసార్వ॥
౪౬. తే॥ బడులు పలుకని వారిభావంబునొప్పిప, తానెనొచ్చుపిదపతధ్యముగను॥
బరగభాస్కరుమీద బరపుఘాతేమగును, రామరామసార్వ॥
౪౭. తే॥ నీరులోని పాలుని పుణితో గొల్గెడి, హంస శ్రేష్టమనదు యవనికొంగ॥
చదివి నాతను మూఢజనుతిలో సామ్యమే, రామరామసార్వ॥
౪౮. తే॥ బాగుజేయువారు బాయరెంతయునొచ్చి, చెరచువారు కలియ చేరరెపుడు॥
కడకువచ్చువృత్తుగలననిముండనునె, రామరామసార్వ॥
౪౯. తే॥ తాను యుండి తినక తగుదలకునిడక, యితరులివ్వచూచి యిష్టపడక॥
వగచి లోభి నష్టపడు మూడువిధముల, రామరామసార్వ॥
౫౦. తే॥ జనములంతయుకటిజ్జనుభేదములు రెండు, ఘనులు నీచుల నెడిక్రమముగలదు॥
కన్నతగులుతావుగని సంచరింపనగు, రామరామసార్వభౌమరామ॥
౫౧. తే॥ మధుమక్షికలదోలి మడునొంది సంయ్యను, నటులవాస్త్రున ఘములందనగునె॥
యలవిగాని పమలయమరించ చడనగునె, రామరామసార్వ॥
౫౨. తే॥ గోమాత్రమునుపట్టి కోర్కెదాగుదురవని, యటులగోమయంబున ముక్తాద
మనసునొప్పుటయొకటెమలినంబు లొక్కటె, రామరామసార్వభౌమరామ॥

౫౩. తే॥ ఖలుదుకపటపుత్తి ఖనులనొప్పించు। శత్రునకునుమేలుచేయఁకుడు।
పిల్లి నెత్తిన నేయ్యి చల్లిన సామ్యముగు। రామరామసార్వభౌమరామ॥

౫౪. తే॥ కసిరెచ్చెప్పినవారు కూరుఁబులనదగును। తిట్టిచెప్పినవాడు జేమడగును।
నవ్విచెప్పినవారి నమ్మరాదిలయందు। రామరామసార్వ॥

౫౫. తే॥ యిష్ట మొందియిచ్చు యావిత్వణమేచాలు। కష్ట మొందియిచ్చునునుదేలు।
రసముగలుగుఁగలమురుచిచూడచాలదా। రామరామసార్వ॥

౫౬. గీ॥ పచ్చదారిమరచివలపించినొప్పించి। బ్రతుకతలమునొచ్చుబరతురచని।
యదిమూలమయిచ్చుదికనుకూలమగుచుండు। మరచుయోగిదానిమహినిరాను॥

౫౭. తే॥ బదులువలకు కముచ్చుబహుళిచెరియించి। తెలిసి తెలియనట్లు తెల్పచుండ
వాడుజోకిగ కైవడిసంచరించనగు। రామరామసార్వ॥

౫౮. తే॥ తానమర్థచయ్యులపులనెరవేర్చు। నట్లులలోఁగివుని నడచుటరయ।
యారరాక లోతునీటిలాదిగునట్లు। రామరామసార్వ॥

౫౯. తే॥ పరులనూక పోరపాపంబునీల్చించు। పరులమేలుగోర ఫలముగలుగు।
పరులతినరీతిగాభావింపజూనియగు। రామరామసార్వ॥

౬౦. తే॥ ఖలమునిచ్చువారిపాటింపురేయకను। ఖలముచెంచువారిబంటులగును।
యట్టిసామరచిలయభిమనూకయలగును। రామరామసార్వ॥

౬౧. తే॥ మంచివారిజూచిమన్నించరీజగతి। కొంచచాటి నెల్ల గొప్పజేయు।
రచలుకాలవన్నిరాలమనుషక్షిణితి। రామరామసార్వ॥

౬౨. తే॥ రంగపండునుచూచివాంఛచోరనగు। నవలిమింగినుచులనాశ్రయగునె
రంబులాపనెర్పరచ్చలుమెచ్చునా। రామరామసార్వ॥

౬౩. తే॥ ఖలుమఖలునకెచ్చిఁకున మెప్పురనిపించు। ఖలుమిఁకుమలకవ్యక్తిప్రపంచు।
కప్పగడ్డికెక కంబాలకొడ్డునా। రామరామసార్వ॥

౬౪. తే॥ శత్రుగానిపనులచెయరాదెప్పటికి। శేనీచెప్పరాదువెలునకైన।
చెప్పితప్పరాదుశాత్రివుతోకైన। రామరామసార్వ॥

౬౫. తే॥ అర్థముండురాదుయచిన్నిగులకైన। యుండితోలగరాదు ఇంపెనుయిన।
తోలగినట్టివారికలియంగరాదిలను। రామరామసార్వ॥

౬౬. తే॥ శత్రులేకపనులచెయరానగరాను। వూనిపరులనొచ్చుబచ్చరాదు।
పున్నినట్టివారుస్వచ్ఛంబుగాదిలను। రామరామసార్వ॥

౬౬. తె॥ మతి నెఱంగనివారిమరిచేర్చగారాదు. చేర్చిమర్మమరయచెప్పరాదు!
చెప్పితాకలహింప చెడుసిద్ధమయ్యుండు. రామరామసార్వ॥
౬౭. తె॥ నాగుబాములబట్టినవీలవారియించు. గఱచిపుట్టమిదగనకవాలి.
తాసుపట్టునదియంతమపట్టుతలమహిమ. రామరామసార్వ॥
౬౮. తె॥ మగువమహిమతోకమంతనిగడియునుండె. మగువనొంచనేనిమాన్యుడగును
మగువబొందెనేనిమర్మబహ్మవేత్తగు. రామరామసార్వ॥
౬౯. తె॥ వడ్డియానచేతయొరులకునప్పిచ్చి. నమ్మికార్యమందునాత్రబడుట.
బుడ్డనమ్మియునేటపాలుపారదిగినట్లు. రామరామసార్వ॥
౭౦. తె॥ రాజులేనికోటరథసంబుగలనీట. కాపుగలుగుతోట ఘనులకెదుట.
అండలేనిచోటనుండరాదిలయుండు. రామరామసార్వ॥
౭౧. తె॥ పెద్దలేనియూరుపిన్నలేమిడియిట్లు. నుదిలేనిమంత్రనూత్రక్రియలు.
హద్దులేనిశిష్యులవనిపయ్యవివృథా. రామరామసార్వ॥
౭౨. తె॥ చెడ్డకార్యములనుచేసి యవతెఱగరని. దాగియుండిపొంచుధనజిమిద.
కండ్లుమూసియుపాలుఘటమందుపిల్లిగతి. రామరామసార్వ॥
౭౩. తె॥ అల్పలాడుమాటలవిరెక్కేరావు. ఘనులమాటనిజముకాకపోదు.
కొంచపాటిమాటకొంపలుముంపనగు. రామరామసార్వ॥
౭౪. తె॥ కాపులేనియూరు ఘనముఖులులేనిసభ. దాపులేనిధనమాదర్శనండ.
చూపులేనిరూపుచూడనిష్ఫలమగును. రామరామసార్వ॥
౭౫. తె॥ గజములేగుదారి గానంగలేకను. యలుకబోవుకంతవెవకినట్లు.
ఆల్పతేష్టలుబట్టిఅధముండుతుళ్ళనగు. రామరామసార్వ॥
౭౬. తె॥ లోభిఘనునకైనతోభంబుదీర్తునని. తాసులిచ్చితెక్కగరపుచుండు.
శిష్టమొక్కటిగాల్పిచేలకరువిడినట్లు. రామరామసార్వ॥
౭౭. తె॥ తానుసద్గుణుడైనతనకంతసద్గుణులె. దుష్టుడైనతనకు దుష్టులంత.
సుగుణుడైనయితరసోధనతనకేం. రామరామసార్వ॥
౭౮. తె॥ కొక్కుగాండ్రపెట్టుకొండనైననుచూచి. శిశ్వామట్లుకనరుచేయజేపుడు.
అల్పుడాగ్రహించనధికుడుగృంధగునె. రామరామసార్వ॥
౭౯. తె॥ మానుమానురాచి మరియగ్నిపుట్టించి. మానుక్రిందియలముమసినిచేయు.
అధికులటులపోరియధములగాజేయు. రామరామసార్వ॥

౮౧. నీ॥ అందరికినిచూడనాధారకళయగు. నధీయజాతిగుర్తయధికమునకు॥
అందరదినిచూచిపహసింతురుధరమ॥ శిగ్ధశృంగారమైజనదెరామ॥
౮౨. తే॥ ధనముహేచ్చగలుగతాదీనునప్పిచ్చు॥ కలముగలుగహేచ్చకులమునందు॥
గుణముహీనంబయినకులధనములబ్బునా॥ రామరామసార్వ॥
౮౩. తే॥ చెడునుమంచియనుచుతేకూర్పగారాదు॥ మంచినిచెడుగనుచునుపరాదు॥
విషచినుములగురీతివీవరింపనగుజగతి॥ రామరామసార్వ॥
౮౪. తే॥ ఘనులునీచులచేర్చిగలభ్యాతిపోనాడి॥ నీచఫలముతానునిర్వహించు॥
పాచిపట్టిననీరుపద్ధతితోప్పారు॥ రామరామసార్వ॥
౮౫. తే॥ వేంటకన్నరోతనంటలేవేరేదు॥ కంటికన్నమృదువుగాంచలేదు॥
కపటికన్నసాపఖలుజడుండునులేదు॥ రామరామసార్వ॥
౮౬. క॥ మామకబలములగమగొని॥ రోషంబునుదాచిపిల్లిరూఢివలిర్పె॥
భేషముచుపొంచురీతిన॥ దోషులగనిమెచ్చిఘనులుదొలగుమరామా॥
౮౭. తే॥ కప్పకాలుకొరకుకాకిసన్మానమున॥ తపముచేయునటులదాగియుండి॥
కాలుచిక్కినపట్టె ఘోరచేషినరీతి॥ మృదుడొకనికాచికోనుటరామ॥
౮౮. నీ॥ గొత్రెకుతికబట్టుకొనియునుతోజేలు॥ తోకదిప్పినూక దోట్టపడుచు॥
దానికన్నముందుధవుడులెట్టినరీతి॥ మృత్యుజాడలదకుమూర్ఛిరామ॥
౮౯. తే॥ నీచునీచముమెచ్చి యికిచేఘనమన॥ ఘనులుచూచిదానిఘనతదనుజే॥
కుక్కమెచ్చినదరసి కుంజరముమెచ్చునా॥ రామరామసార్వ॥
౯౦. నీ॥ కర్కటంబునెరియగనియుజంబుకంబు॥ బరగిబరగిపిత్తిధంగపెట్టు॥
గరుడికృష్ణాయనినకర్కటమొదవునా॥ ఆధములధిములకొగ్గబడరెరామ॥
౯౧. క॥ కలవారుతప్పుజేసిన॥ చలనంతులుమెచ్చుదానబలుమెప్పుగునా॥
యిలవేదలట్లుచేసిన॥ తలవంపులుతేతులతని దడయక రామ॥
౯౨. క॥ నిరుపేదకడినదానము॥ కరమర్థియగొనియుదానిఘనతయేనర్పె॥
నెంధనికుడినదానము॥ కరమొగ్గిత్పజీకరింపగల్గుమరామా॥
౯౩. క॥ నీచులకువిద్యగలిగిన॥ నీచంబునమెరయుచుండునెరఘనమగునా॥
గోచినజల్తారమరిన॥ తేజంబునితలకపాగచీర్తురామ॥
౯౪. నీ॥ కాలగతివల్లసందర్భముటనవలన॥ నారకేశంబుదొరకిననాత్రపడిన॥
కుక్కకబ్బునెలెంకాయకువలయుమున॥ నీచుకగుమేలునీరీతిగదురామ॥

౯౫. తే॥ బాలు రెదిగివచ్చివసికొచ్చినారనుచు, తల్లిదండ్రుమరియుఁగరణిమీచ,
నదియాయుక్తినిమగుననితలబోయెను, రామరామసార్వ॥

౯౬. క॥ కలవారుచెప్పకొరకన, బలవంతులుకొరకిచూపిబల్లరువియ నెడికె,
యిలపేదలలులచేసిన, తలకక్కినదండ్రుమిచ్చిదడయకరామా॥

౯౭. క॥ క్రూరుడుధనికుండైనను, చారుణినిరుపేదలయినదలపరుజేడె,
ఘోరఘణిమందుమణిగని, చేరు నెనరులపరిభీలిజనకసురామా॥

౯౮. గీ॥ కొండతోడపోరుకొనియునుపొట్టెలు, తగులుచుండుఘోరవత్సయనను,
కాలమెరిగితగులునుగిరిపార్లదా, కాలమునుసరించునులురామ॥

౯౯. తె॥ రుచులమెలగుజిహ్వరూపింపగాలేక, యరచీమవృషణమెతికెట్టి,
నలులుఘునులోభంబునధముండుజుట్టనగు, రామరామసార్వ॥

౧౦౦. గీ॥ విషమువిషముగాకవిశదమాసుగయగు, సుగయుసుగయుగాక, సోమవిషము,
యల్లిద్రచ్చనపుడుయభిపురాక్షుసులకును, కాలకర్పకతిలగాంబరామ॥

౧౦౧. క॥ నీచులకుప్రజ్ఞగలిగిన, నీచంబునమెరియువాన నెఁఘనమగునా,
పాచ్చప్పమన్నరగలము, యేదినమరియొక్కపనికియెనగు నెరామా॥

౧౦౨. గీ॥ గంగచేతచలిక గడగడవణకెడు, శిముడుచెంద్రుచేర్చిచలకలేసి,
విషపుకాగమెలగి విశ్వంబుగాయడె, ఘనలమేలుసునకాపురామ॥

౧౦౩. తె॥ అంతదెలియువారుయవనిసర్వజ్ఞులగు, కొంతదెలియువారుకొంతములు,
యేమిదెలియనివాని యావిరాట్టనడగుమ, రామరామసార్వ॥

౧౦౪. తె॥ నాగవిషమునకిరుపునాగారడంబుడె, పరగపాపాణముకువల్లియుండె,
సాధువిషమునకిరుపుసాధింపగారాదు, రామ॥

౧౦౫. క॥ దుష్టనకుడర్పమమరిచ, దుష్టతచేచెడునుమేలుకొరకకధరపె,
దుష్టారగంబునుగొన, స్వప్తమగుకొంచుణమునకు జగతిన్రామా॥

౧౦౬. తె॥ సాఘనజ్ఞులకును సాఖ్యమమరగగోరు, జ్ఞానితోరుదుట్టుచెరుపునెపుడు,
సర్వజ్ఞజీవెందునర్పవాణోరనగు, రామ॥

౧౦౭. తె॥ అవనిభోగులిపుడుయతిపుణ్యశ్రేమునుపు, పరగకష్టలిపుడుసాఘలపుడు,
యిపుడుజ్ఞానులయినయికభోగపుణ్యలగు, చేసినంతగాజజగతిరామ॥

౧౦౮. తె॥ వాదితెలియుచర్యపలయునంతకునాసి, వాదితెలియుతనకుమలయుకెమ్మి,
చెచ్చదెలియుపాక్షి చెప్పినంతకునిబచు, మాదదెలియునంతచుమిగిరామ॥

శ్రీదుష్టారత నీలిపద్యములు.

౧౦౮. క॥ దూషకులెన్ని వచించినఁ భాషలప్రత్యయమెగాక బంధకమనునా।
 ద్వేషులననంత దైవతఁ భూషులనకాపమనగ పొందుమరామా॥
౧౦౯. క॥ మానంబుయోగసక్తియు మానంబిలకలమానునకుమందయ్యుండున్॥
 మానంబుసర్వసాక్షుగు మానమితారాదులందు మనదగురామా॥
౧౧౦. క॥ క్రూరునకుసంపదమరినఁ క్రూరతచేచెడుటదాని నుణమయ్యుండున్॥
 క్రూరతచగర్భమైగను క్రూరోచ్చితమైనరీతిమంభినిరామా॥
౧౧౧. తె॥ పాతలంబ మొత్తబడిబజారునచే॥ నీలిదెబ్బయిలగునీలకుసు॥
 చెప్పిమెక్కినకుక్క చెయిజూచిముచినట॥ రామా॥
౧౧౨. తె॥ వట్టియిష్టమాపి వట్టిస్థితినుమనఁ వారతంతవాదోపనుభయంబు॥
 ప్తానించమెక్కిభోంచేయలేవనెడి॥ వారతంతవాదోపనుభయంబు॥
౧౧౩. క॥ యితరులతానొచ్చించిన యితరులచెసిచ్చబడినయిగితుడైనన్॥
 గతకీర్తినిష్ఫలంబగు మతిమంతలుచొరమిసీతమార్గమురామా॥
౧౧౪. క॥ ముందుగనిమెచ్చినయలను సంచేమామునొందునిలువనగనిజూచున్॥
 కంచెక్కియెక్కిరింతురు కందుకమందుండుకోరిగతినిగిరామా॥
౧౧౫. తె॥ యెరులతోర్వగలేకనొగిరితిగవలేక తనకునణగుదాని తప్పకణచు॥
 అత్తపైగోపంబుదుత్తపైమాపినటు రామరామసార్వ॥
౧౧౬. గి॥ గగనమందునున్న భువనవిమరికించ కంటిరెప్పమూపికాంచినగునె॥
 దప్పుకొండకైనదాపగుగట్టెచ్చు తిగ్గుశోధనకునెతలపరామా॥
౧౧౭. గి॥ అన్నిలోన జదునాజ్యాహుతులైన పరిమళంబుగలుగుపత్రివతలని॥
 నయతాంబూలచర్పణపరిమళముదోచు సకలసంపదమరునతికిరామా॥
౧౧౮. గి॥ సత్యమునునమ్మువారలుసాధులగును దయనుపొందినధనికులుదాతలగును॥
 నిష్టపొందినవారనుష్టికులగును శాంతమునుపొందువారివిలగురామా॥
౧౧౯. గి॥ పాపమరియింపగరాగ్రాప్తభావమొనరు తాపమరియింపచెంద్యమదాని॥
 వైద్యమరియింపశ్రీకల్పితరువుచలగు సాధువలననునివియన్ని చలగురామా॥ (యొండు)
౧౨౦. క॥ దాతలులేమిడిబడినను యితరులారెయినవర్షరీతులుచెడినన్॥
 మాతకచీవాల్లందిన శాతలుమానుడురెతిరిగిజరుపకరామా॥
౧౨౧. తె॥ ఎగరవేయురాయియిలమీదపడినాయె నదియుగగనమునకునంటరాదె॥
 భూమిశక్తికిమించు భుజశక్తులుండునా॥ రామరామసార్వ॥

౧౨౩. తె॥ నీటిలోనమునగి నెరన్నా నులగుచుండు। బ్రతికిముంటిమునగ బడరుధరణి।
మంటిమునగినందుమాట్లాడదైవమగు। రామరామసార్వ॥
౧౨౪. తె॥ మేలుకన్న కీడుమేదిని ముందొనరు। కీడుకన్న మేలుగూడుముందు।
హెచ్చు వెనుక య్యుండుహీనంబుముందమరు। రామరామసార్వ॥
౧౨౫. క॥ సత్యముననాయువృద్ధగు। సత్యముదయలమర నేనిసదయుండునగుకొ॥
సత్యముదయకాంతముగల। నిత్యుం డెనకలమునకునిజాడగురామా॥
౧౨౬. తె॥ పుట్టినిల్లుగాల్పపుణ్యమెసిద్ధించు। యున్న ఋల్లుకాల్పకొనకముంద॥
పుట్టినిల్లు నెంచిపూజింపధర్మమగు। రామరామసార్వ॥
౧౨౭. తె॥ వైభవంబుగల్గువినమానవులకును। శత్రుజయముగల్గుచదురులకు॥
మంగళంబమరుసీమార్గానువర్తులకు॥ రామరామసార్వ॥
౧౨౮. తె॥ అవనియందునగుంటూరి వసతినున్న। వంగవోల్ శీమయండ్లూరివాసు॥
యరయ నెండ్లూరికొటయాఖ్యాప్రణీత॥ రచితమిదిచూచిగొనుముశ్రీరామ॥ (డయిన
తె॥ అవనిసాధారణాఖ్యసంపత్సరమున॥ పుష్పశుక్లమసంక్రాంతిభోగియందు॥
నరయద్రుష్టాంతసీతశతకంబునమర॥ రచితమెనరించెగనుముశ్రీరామరామా॥
శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామర్పణమస్తు॥
- అర్పణ-యోషధీగణనిక.
౧. క॥ మురిపిండివళముకొంగున॥ భరియించినందుతోలగుబాలింతలకుకొ॥
ధరదానినాగవల్లిన॥ బురడించినజాడ్యమొదలుపాలతికిరామా॥
౨. తె॥ అత్తిబిత్తిమాలమాధరణితారను॥ సక్రమమునతీసిచేర్చియున్న॥
వస్యమగుమానవులునొదలుభూతములీలను॥ రామరామసార్వ॥
౩. తె॥ శైవభూమివీలిచెలిరక్తకాటేరి॥ బాధలణచుదర్శిభానులందు॥
చెట్టుఖండింపవలెకాస్త్రసమ్మతముగను॥ రామరామసార్వ॥
౪. క॥ కరిబృంగవృక్షమాలము॥ ధరితార్కలపూజదీర్చిధరియించినయా॥
నరుబాసిబ్రహ్మరాక్షసు॥ వరభూతములొణకిబాధపడుధనురామా॥
౫. గి॥ దర్శిభానులందుతగుపూజలానరించి॥ పిండిబెడచేరునుండదీసి॥
యందుకడియముచేసియదినుంచిధరియించ॥ మగువధిందుదిందుమానురామా॥
౬. గి॥ ధవళగురిగింజమాలంబుదర్శిభాను॥ లందుక్రమనతీసికడియమునచేర్చి॥
చేతధరియించిననుసాధింపుదుది॥ నొదలిహుసంతుగననగునువిదరామా॥

౭. గీ॥ కడపచెట్టువేరుకరెగల్పిసాంబ్రాణి. ధూపమిడినతొలగుదురేపీడః
ధవళవెంపలివేరుదాల్చినమోహిని. కామినీగ్రహణకనలురాము॥
౮. క॥ కరిగురిగింజమాలమును. దరిశార్కులనుద్ధిచేసిధరియించినయా
నరుబాసికలఘాతము. లరచుచుధరబారువెనుకనరయకరామా॥
౯. క॥ కరికందసుక్రమంబున. దరిశార్కులదాల్చేసేదయ్యములాదంబు॥
* కరిగంధకంబునటులను. ధరియించినభూతఫేదలగునురామా॥
౧౦. తె॥ పావురాలరెట్టపాకశుద్ధిగతినిన. భామమ్మకూలబాసిధరణి.
గర్భమమరదాల్చికడుపుత్రవతియగు. రామరామసార్వ॥
౧౧. గీ॥ కాకిరెట్టమేలుగలిగించుమిథునమ్ముకు. కాకిరెక్కవెరగతులజేయు॥
కాకివలననుశత్యగర్వమణిపగదగును. కాకిలోకమేలుకారిరాము॥
౧౨. క॥ ఖగపాదవృక్షదళమున. నగములుకల్లాలమందునతిరభసమునే॥
మగువలవశ్యంబగుతిరు. కగువల్పిలమేలుకారిగదళిరామా॥
౧౩. క॥ కరెగొట్టుమాలమిలపై. య్యలఖరమూత్రముననూరిహస్తాస్పదుడై.
బలునగ్నిజ్వాలలొదవిన. మలయంతైతోచువేడిమసలకరామా॥
౧౪. క॥ శ్వేతార్కమాలవలుపిల. ఘాతకులిడుమర్లమందుకరిగించుధరణి॥
చేతానుపానములచే. వాతపుచపలంబుననిమవసుధనురామా॥
౧౫. క॥ కాసరగడ్డనుకలితో. భాసురముగనూరినూనెబరపియుగోలక॥
గాసిల్లిచెడినపిండము. దూసుకపడుగర్భపట్టుతొలగియురామా॥
౧౬. తె॥ వేపచెట్టునలక్ష్మీవెలయునెల్లప్పుడును. కల్లగాదునిజమగాంచరాదు॥
నల్లఘాతవేపనమృతోపమానమగు. రామరామసార్వ॥
౧౭. గీ॥ కీశవల్లివిద్యకీశుడైవిత్తిండు. కీశవల్లిజ్ఞానకీలుడెల్పు॥
పుట్టకీశవల్లిపుడమిజనవశ్యమగు. కీశవల్లివాయుకిరుపురాము॥
౧౮. పాలితిగర్భముననిగించుపుట్టతంబు. యల్లవాకుడుగర్భంబువెలయజేయు॥
జ్ఞానమరియించుతం గెడుకమముగాను. మత్తుమరుపులభారతిమాన్పురాము॥
౧౯. క॥ చీటికేశ్వరాకురసమున. ఘటియించియుపంచదారకల్పియుమరిదా॥
గుటికలునుమాడుమింగిన. మటుమాటంబగునుమర్లమందిలరామా॥
౨౦. గీ॥ భాతమేడికాయదగ్గునుచూరియించు. దానికల్లుమేమతవననాచు॥
దానిమూలంబిలనుదరిశార్కులనుతీసి. దాల్చుకల్పకదురుదాకురామా॥

౧౦. తె॥ ఏదురుజనకపూనివిహరించుసాధునటు॥ చూచినట్టిశ్రుతసార్వేదము॥
దానిమొదటతెయుతరిగాఁబడుండనగు॥ రామరామసార్వ॥

తర్పణజ్ఞానగణనిక.

౧. గీ॥ పూసహస్త్రిసటుపుటకాదులనుతెల్పి॥ అభయమిచ్చిసత్యమరయచూపి॥
తన్నుచూపిశిష్యులకుపులొగనుచున్న॥ వానిసద్గురుడనవలయురామ॥
౨. గీ॥ మాటలాడనేర్పిమర్మంబులెరిగియు॥ పూర్వభక్తుడనగపాసగుచుండి॥
శ్రద్ధలేకనుశేవజేయంగశిష్యుడే॥ దొంగదాసరనగదోచరామ॥
౩. గీ॥ ఎట్రిసమల్లనైనఘట్టిగావిడనాడి॥ యట్రిపిసికిబొమ్మలయరజేసి॥
యట్రిలోకమనియులనెరింగినవాని॥ శిష్టసిష్యుడనగజెల్లురామ॥
౪. తె॥ గుణములేకముతేసిగురునితాలక్షించి॥ కనులుమూసివాయుఘటనపరచి॥
గగనమందునగురునికళలెన్నలక్ష్యమగు॥ రామరామ॥
౫. గీ॥ లక్ష్యమనిననువెలిలోనలాఘవమున॥ లక్ష్యమంచుటెగురుశిష్యులక్షణంబు॥
గురునియాశ్రియగమనించుగురియుగుత్తు॥ గురుక్షేలకమయ్యుండుకొనుసురామ॥
౬. క॥ గురుదుమహాత్ముండయ్యును॥ పరశిష్యుడుతెలియనట్టివాడైనతొలితొ॥
పరిపూర్ణభావమొనరియు॥ గురుశిష్యులుమేలుజెందుకుంభినిరామ॥
౭. క॥ గురుశిష్యులెడనుతెరనిడి॥ తెరచిసియుగురునిపూజదీర్చియుమరిచా॥
తెరనుంచిగురునికనుగొను॥ పరశిష్యుడురాజయోగపరుడగురామ॥
౮. గీ॥ దయయుక్షమయునుసత్యంబుధార్మికంబు॥ మానమనశక్తిసత్కమనుండ్రణ॥
నెరుకసత్యమునిష్కరనీతిచ్చి॥ స్వచ్ఛిత్రాకోభములుయోగసరణిరామ॥ (నిష్ఠ)
౯. క॥ సత్యమువయలొగినవయుడు॥ సత్యశోచమునుకూర్చవచ్చషియననా॥
సత్యమదయశోచముగల॥ నిత్యుండైబ్రహ్మవేత్తనిపుణతరామా॥
౧౦. తె॥ ఉత్తరేశిగింజలానరచిష్యముజేసి॥ యాపువాలనొండియారగించి॥
ఆకలణచియుయోగమాచరింపగదగును॥ రామరామసార్వ॥
౧౧. క॥ మూడాడెదింటినివిడ॥ నాడియునాదింటమెలగియారొదలియుదా॥
జోడుగనివదిటనొక్కటి॥ కూడినవాడగునుయోగిపంభినిరామా॥
౧౨. తె॥ అటులచేయలేకనవనిదాసత్యమే॥ మార్గమునుసెంచిమతినిదెడ॥
భక్తిసుండినవారుపరమార్థయోగులగు॥ రామరామసార్వ॥

౧౩. తే॥ పర్యవశయములను త్యక్తమేధర్మమని నమ్మి నష్టపర్యవశయము జూరక॥
పరులకాపింపకను బ్రతుకను దృఢియగు॥ రామరామసార్వ॥
౧౪. గీ॥ మరియొనటలుగాక మానమార్గమునుండే॥ యితరసంగతులను విడచి ధరణి॥
కలిగినంతమండెనునతకక్కినవారు॥ రాజయోగనిపుణులగునురామ॥
౧౫. గీ॥ మతిని సతతంబు సద్గుణమంత్రములను॥ పతనచేయుచు లక్షించి భావమునను॥
వ్యంజనాదివివేదనలమరజేయు॥ నతనుమానసయోగియగునంద్రురామ॥
౧౬. క॥ తనమంచి జగతిబాగడగ॥ గనుపించుచు తనదుమహిమ గనుపించకదా॥
గనుయోగమహిమ నాతను॥ ఘనయోగమహిమ త్యుడనగగాంతురురామ॥
౧౭. తే॥ మరియు నెరుకబాసి మానమేధరించుచి॥ నవలదనగ నెగడి జగతియందు॥
తన్ను మరచినవారు దైవస్వరూపులగు॥ రామరామ॥
౧౮. క॥ ఆరివిద్యలందు జూరకను॥ మితభాషలు జడయు జగతి మధ్యనిమనలో॥
సతతము చేయుని గొల్చిన॥ యిత నెడియై మోక్షకాంత పరియగురామ॥
౧౯. క॥ ఘనవిద్యత్తును గల్గియు॥ ననయంబును సత్యమేదను నమ్మి చెరించే॥
ఘను నెరగి ఘనజనంబులు॥ వెనువెంటను గొల్చుయోగి యనిశీరామ॥
౨౦. గీ॥ భక్తి శక్తయొని నయంబు భావమందు॥ నునచి సాధుల కేవలమేండియుండి॥
జ్ఞానమును పెంపయోగాను సరలులెరగి॥ నతనుయోగోత్తముండన బరగురామ॥
౨౧. క॥ తన శక్తి బయలుదోడక॥ ననయంబును యొరులకిడక నధ్యాత్మయుదా॥
జనుతరిన దల్పువారలు॥ ఘనయోగమహావిభూతిగాంతురురామ॥

హోమామగనిక.

౧. తే॥ దానధుని యిదల్పదశవాకినయొడక నెల్లధంగులక॥ పూనిచెరించి త్రమును
తొందియధచ్చనుకొల్లరాడుటర॥ హీనతగాద డక్లనప్రవీణతమే ఘముచార్థి
గ్రోలియా॥ క్రాననపీమపయ్యుడ దెకారుణియై జలరారుభూవరా॥
౨. చ॥ పరుషమమానిదుర్జనుడు పజ్జనుకాచియుపిచ్చివానిగా॥ తరిమినతిట్టినకపిదపత
న్నినపోకనుకాల్గకొగ్గియా॥ చరణపువేలిమెట్టెలనుచోనిపారునుదొంగరితి
గా॥ నెరిగియులోభచార్యములనేచునుక్కూరుడురామభూవరా॥
౩. తే॥ నక్కసహాయముకా మతిని నమ్మి గతార్థముచేకబోయినక॥ చిక్కదుచిక్క
నేనియటచీలి నగట్టెలు ముక్కతోళ్లచే॥ జక్కినయేదామొదలకంగపువాని
మునాశ్రయించినక॥ చక్కనిదంతముత్యములు చాలగచిక్కవెల్లరామభూవరా॥

[illegible]

10095

